

OVER EENE

NIEUWE SOORT VAN DUIF,

VAN DE

KUST VAN GUINEA,

COLUMBA (PERISTERA) PUELLA,

DOOR

H. Schlegel.

(Met eene plaat.)

Het groote geslacht der Duiven wordt in een aanzienlijk getal ondergeslachten verdeeld, welke allen meer of minder natuurlijk zijn, maar welker kenmerken, grootendeels in wijzigingen der verhouding van de enkele deelen bestaande, gewoonlijk niet zeer in het oog vallen en somtijds zeer moeilijk zijn waar te nemen. Zoo als bij alle bewerktuigde wezens, vindt men ook bij Duiven niet zelden soorten, welke den overgang van het eene geslacht tot het andere uitmaken en welker kenmerken nieuwe wijzigingen ondergaan, waardoor het alsdan nog moeilijker valt, haar in een der bekende ondergeslachten met zekerheid eene plaats toe te kennen. Dit verschijnsel heeft in eenen hooger grad bij de grond-duiven plaats, dan bij de boom-duiven, hetgeen ook ten gevolge heeft, dat de nieuwere natuurkundigen gemeend hebben, eerstgenoemde, niet zeer talrijke familie, in een vrij aanzienlijk getal ondergeslachten te moeten splitsen, ten einde de veelvuldige wijzigingen, welke hare kenmerken ondergaan, te kunnen generaliseren.

De nieuwe soort, over welke wij willen handelen, behoort mede onder degenen, welke zich, ten opzichte harer kenmerken, niet met volmaakte juistheid aan een der bekende ondergeslachten aansluit, ofschoon het niet moeilijk valt, hare betrekking met de haar meest verwante soorten na te gaan en uiteen te zetten. Deze verhouding eens bepaald en de kenmerken dezer nieuwe soort met naauwkeurigheid opgegeven zijnde, zoo zullen de vrienden der nieuwere stelsels beter dan wij kunnen beoordeelen, of deze en de haar verwante soorten in een en hetzelfde ondergeslacht vereenigd kunnen blijven, dan wel van elkander afgescheiden dienen te worden.

Wij rangschikken onze nieuwe soort voorloopig in het ondergeslacht *Peristera* van SWAINSON. Dit ondergeslacht bevat intusschen verscheidene meer of minder van elkander afwijkende soorten, die wederom in kleine onder-afdeelingen kunnen vereenigd worden. Eene dier

onder-afdeelingen wordt door eenige Afrikaansche soorten gevormd, en het is blijkbaar aan deze, dat zich onze soort het meest natuurlijk aansluit. De soorten, welke wij bedoelen, zijn: de *Columba afra* van LINNÉ, de *Col. chalcospilos* van SWAINSON en de *Col. tympanistriga* van TEMMINCK. Intusschen bieden deze soorten op nieuw onderling verscheidene afwijkingen aan. De twee eerste namelijk, welke eigenlijk slechts twee plaatselijke verscheidenheden van eene en dezelfde soort vormen, wijken van de laatste, door haar meer tortelduifachtig aanzien, door hare kleuren en ook door de onderlinge verhouding der slagpennen, af, zijnde de eerste even lang als de vijfde, en de tweede slechts weinig langer dan de derde en vierde, welke van gelijke lengte zijn; terwijl bij *Col. tympanistriga* de eerste gelijk is aan de zevende, de tweede aan de vijfde, en de derde en vierde even lang zijn en buiten de overige pennen uitsteken. Vergelijken wij nu onze *Col. puella* met de voornoemde soorten, zoo vinden wij, dat zij in het algemeen hetzelfde maaksel en dezelfde vormen toont, en dat, even als bij die soorten, hare binnenste slagpennen der tweede orde en de binnenste vederen der eerste orde, met groen of blaauw metaalachtig glanzige vlekken, en hare drie paar buitenste staartpennen met dwarsstrepen voorzien en anders geteekend zijn, dan de drie paar overige staartpennen; men vindt verder, dat zij, ten opzichte van den vorm harer vleugels, meer overeenkomst toont met *Col. tympanistriga* dan met de *Col. afra* en *chalcospilos*, aangezien hare vleugels van die der eerstgenoemde soort slechts daardoor verschillen, dat de eerste slagpen naar evenredigheid langer is; eindelijk zal men opmerken, dat *Col. puella* van de drie voornoemde soorten, bij den eersten opslag van het oog, te onderscheiden is door hare meer aanzienlijke grootte, haren meer wigvormigen staart en hare kleuren, welke van een fraai bruinrood zijn en slechts op den kop en hals door een grijsachtig blaauw vervangen worden.

Deze algemeene beschouwingen zullen toereikende zijn, om als inleiding te dienen tot de meer naauwkeurige beschrijving, welke wij nu van onze nieuwe soort laten volgen.

	Parijser maat.
Geheele lengte	9 duim 6 lijnen.
Lengte der vleugels	4 » 9 »
» des staarts	4 » 2 »
» » snavels, van het voorhoofd gemeten	7 ¹ / ₃ »
Hoogte van den voetwortel	11 ¹ / ₂ »
Lengte » » middelteen, zonder nagel	9 »
» » » duim	5 »

De bek is naar evenredigheid der grootte van het dier, tamelijk zwak en teeder te noemen, en gelijkt, om deze redenen en dewijl zijn vorm geene afwijkingen aanbiedt, in het algemeen naar dien der tortelduiven. Dit werktuig is, boven de tamelijk groote en zijdelings liggende neusgaten, aanmerkelijk opgezwollen, in het midden zijner lengte dunner dan in de overige deelen, en beide kaken zijn naar voren, gekromd, voornamelijk de bovenkaak, zonder echter eenige insnede te vertoonen. De onderkaak is tot op de helft harer lengte met eene groef voorzien, en men merkt aan de bovenkaak eene diergelijke groef op, die zich tot de neusgaten uitstrekt en vrij diep is. De snavel is in het leven, bleek paarsachtig aan zijne weeke deelen, en vuil rozenkleurig aan zijn voorst harde gedeelte. Het oog is van middelmatige grootte, van paarsachtige oogleden omgeven, en met eene roodbruine iris voorzien.

De vederen der scheenbeenen reiken tot aan het begin van den voetwortel. Deze is even lang als de middelteen met zijnen nagel. De binnen-teen is hoogstens eene halve lijn langer dan de buiten-teen, en deze is ruim twee lijnen korter, dan de middel-teen. De duim is slechts half zoo lang als de middel-teen. De voetwortel is aan zijne voorzijde met eene reeks schilden, ten getale van negen bekleed. Diergelijke, maar kleinere schilden bedekken de bovenzijde der teenen. De nagel van den duim en den binnen-teen zijn van gelijke

grootte, maar laatstgenoemde loopt, langs zijn' binnenkant, in eenen breeden en scherpen rand uit. De nagel van den binnenteen is krachtiger, dan die van den buitenteen. De pooten vertoonen eene fraaije karmijnroode kleur, maar de nagels zijn licht bruin.

De vleugels zijn van middelmatige lengte en bedekken slechts het eerste derde van de staart. De slagpennen der eerste orde steken tien tot elf lijnen over die der tweede orde uit. De derde slagpen, de langste van allen, is gewoonlijk slechts weinig langer dan de vierde, en de tweede is een weinig korter dan de vijfde, die omstreeks anderhalve lijn korter is dan de derde; terwijl de eerste, de zesde in lengte overtreft, en somtijds te dezen opzichte, het midden houdt tusschen de vijfde en zesde. De tweede, derde, vierde en vijfde der groote slagpennen zijn, op het midden harer lengte, aan haren buitenrand duidelijk uitgesneden; en de eerste, tweede, derde en vierde dier pennen zijn aan haren binnenrand vernaauwd, maar laatstgenoemd kenmerk vertoont zich slechts aan de eerste pen duidelijk, en is zeer flauw aan de volgenden.

De staart is tamelijk sterk wigvormig, zijnde het middelste paar staartpennen ongeveer zeventien lijnen langer, dan het buitenste paar. Voor het overige nemen deze pennen van de zijden des staarts naar zijn midden zeer gelijkmatig en trapsgewijze in lengte toe. Alle staartpennen zijn aan haar einde sterk afgerond; het binnenste paar echter minder aanmerkelijk dan de overigen.

De vederen dezer duif vertoonen de volgende kleurverdeling. De geheele kop en hals zijn van een zacht grijsachtig blaauw, hetgeen op het voorhoofd en de keel in het witachtige trekt, op de achterzijde van den kop en hals een' donkerder tint aanneemt, en op de teugels door eene zwarte streep, van den snavel tot het oog loopende, afgebroken wordt. De hoofdkleur aller overige vederen is een fraai roodbruin, maar deze kleur ondergaat, op de verschillende deelen des vogels, meer of minder in het oog vallende wijzigingen, en wordt op sommige deelen door andere kleuren afgebroken. Deze roodbruine kleur, vurig, en sterk in het vosroode trekkende op den staart en rug, is bleeker en vuiler op de buitenzijde der vleugels, en trekt in het vaalbruine op de groote slagpennen, welker buitenranden achter de uitsneden dier pennen in het licht geelbruine vallen. Op de onderdeelen van den vogel trekt voornoemde bruinroode kleur in het steenrood; op den krop en mantel speelt zij een weinig in het purperrood, en vertoont, behalve dat, eene fraaije schakering van een' blaauwachtigen tint, die van den hals af over die deelen heentrekt. De benedenzijde der vleugels zijn, met uitzondering van het uiteinde der slagpennen, van een tamelijk bleek roodbruin.

De laatste drie slagpennen der tweede orde en, op eene na, de laatste twee groote dekvederen, van buiten naar binnen geteld, zijn, op haren baard, ieder met eene meer of minder groote vlek van een fraai metaalglanzig groen voorzien. De staart bestaat uit zes paar pennen, van welke echter slechts de drie middelste paren eenkleurig roodbruin zijn; terwijl de drie buitenste paren, op het laatste derde hunner lengte een' breeden zwarten dwarsband, welke op den binnenbaard der pennen schuins naar voren loopt, vertoonen, en van dezen dwarsband af, tegen hunnen wortel, in het grijze overgaan. Deze teekening is echter bij ieder der voornoemde drie pennen verschillend gewijzigd. Bij het eerste paar, van buiten af geteld, is deze band namelijk zeer regelmatig over beide baarden verdeeld, en de geheele pen heeft voor dezen band, eene grijsachtige kleur, die echter, op den buitenbaard, tegen den wortel der pen, in het licht roode overgaat. Bij de tweede pen loopt de zwarte band slechts tot op de helft der breedte van den buitenrand, en de geheele buitenrand dier pen vertoont eene vuil roodbruine kleur, die echter weldra, naar de kiel der pen, in het grijze overgaat. Bij de derde pen eindelijk vertoont zich de zwarte band, op den buitenbaard, slechts als eene tamelijk kleine, met roodbruin geschakeerde vlek; de geheele buitenbaard dier pen is eenkleurig roodbruin, en die tint vormt ook, op den binnenbaard dier pen, een' tamelijk breeden zoom, welke langs den voorrand der zwarte vlek heenloopt.

Deze nieuwe soort van duif, welke beschrijving wij hebben medegedeeld, behoort aan de goudkust te huis. Wij hebben tot nog toe slechts drie voorwerpen daarvan gezien. Het eene bevindt zich in de diergaarde van het Genootschap; de twee anderen maken een gedeelte uit der verzameling van 's Rijks Museum van natuurlijke historie te Leiden; zij werden door den ijverigen Heer H. PÉL, in de omstreken van Daboeram aan de goudkust geschoten.

VERKLARING DER TOT DEZE VERHANDELING BEHOORENDE PLAAT.

- Fig. 1. Columba (*Peristera*) puella.
 Fig. 2. Bek van dit dier, van boven gezien.
 Fig. 3. Regter poot, van buiten gezien.
 Fig. 4. Groote slagpennen van den regter vleugel, van buiten gezien.
 Fig. 4a. Eerste slagpen, van binnen gezien.
 Fig. 5. Eerste staartpen (van buiten af geteld) van boven gezien.
 Fig. 6. Tweede staartpen.
 Fig. 7. Derde staartpen.

COLUMBA (Peristera) PUELLA